

209 1. Beh. af Forst. t. Finanslov f. Finansaaet fra 1. April 1875 til 31. Marts 1876. 210

diversitetsanstalter, hvor der i Virkeligheden gives en Undervisning, som de ere modtagelige for. Jeg tror, at Ungdommen derved vilde komme til at fylde mere med gode Bøger og andre nyttige Ting ifledetfor mange Gange at tilbringe deres Tid med Noget, som ikke er meget værd. Jeg er af den Formening, at et større Statsilskud i denne Retning, hvis det blev givet, vilde blive benyttet. Det er muligt, at det ikke vilde ske lige strax; men det siger ikke meget, thi det vil snart komme dertil, at det bliver benyttet, og det vil bære rige Frugeter. Vi have i mange Aar offret Meget paa det kongelige Theater. Jeg vil paa ingen Maade underkjennde dets Betydning; men jeg tror alligevel at kunne sige — det er min oprigtige Mening — at med alt det Gode, der kan fremkomme fra det kgl. Theater, have dog Landets Folkehøjskoler i den korte Tid, de have eksisteret, udfoldet en Virksomhed, som har været langt gavnligere for hele Samfundet end det kgl. Theaters eller det nuværende Statstheaters Virksomhed. Naar vi altsaa her i Rigsdagen i mangfoldige Aar have bevilget saa store Midler til det kgl. Theater, tror jeg, det nu kunde være paa Tide, om vi tænkte lidt mere paa Højskolerne. Da jeg i Fjor afgav min Stemme for de 38,500 Rd. til det nye Theaters Maskineri, gjorde jeg det af to Grunde. Da det er et Statstheater, til hvilket Kjøbenhavn derhos — dette tog jeg ogsaa i Betragtning — havde givet et saa stort Tilskud, stod Sagen saaledes for mig, at det var nødvendigt, at vi maatte bevilge disse 38,000 Rd., for at Theatret kunde blive, om jeg saa maa sige, en Helhed; thi Halvheder pleie i Reglen aldrig at betale sig. Min ene Grund var altsaa, at Theatret kunde blive en Helhed saaledes, at det med Tiden kunde bære sig selv. Min anden Grund var den, at den daværende Kultusminister fra Begyndelsen af syntes at mene, at han havde Ret til at tage disse Penge af Theatrets Overskud; men senere fremgik det klart, at han var kommen til en anden Betragtning, nemlig at han skulde søge Bevillingsmagteris Indvilligelse dertil. Det blev altsaa derved flaaet fast, at Overskudet, selv om der var noget Livialfont i Theaterloven, kun maatte bruges efter Bevillingsmagteris Skjøn og efter Tilladelse fra den. Det var altsaa disse Ting, der bleve flaaede fast. Om jeg altsaa end ikke, som jeg før har sagt, vil underkjennde Statstheatrets Værd, tror jeg dog, det nu var paa Tide, at det kom til at bære sig selv. Naar vi se, hvor mange Medlemmer af Befolkningen, og navnlig af den fattige Befolkning baade paa Land og i By, der trænge til Undervisning,

tror jeg ikke, at Lovgivningsmagten kan forsvare at vedblive at give et saa stort Statstilskud til Nationaltheatret. Jeg vil derfor ret meget bede den ærede Forsamling om at tænke over, hvorvidt det ikke vilde være bedre, at vi gave dette Tilskud til Folkehøjskoler eller saadanne Lærestanstalter, der gave Noget, som den almindelige Befolkning kunde tage imod. Det tror jeg vilde blive til Gavn og Velværelse for Fædrelandet, og jeg tror, at en stor Del af Befolkningen vilde blive meget taknemlig derfor. Jeg tror ogsaa, at det i Tiden vilde bidrage Sit til at afværge det tiltagende Fattigvæsen. Jeg mener, at en sund og sand Folkeoplysning er det Første, hvorpaa der skal lægges Vind, for at Fattigvæsenet i Fremtiden i Stedet for at tiltage kan komme til at aftage. Oplysningen opholder nemlig Selvopholdelsesdriften og styrker Villien til at holde meget af det Onde og Slette nede, som nu gjærer i Samfundet. Jeg tror altsaa, at det er en sund og god Oplysning, som Folkehøjskolerne yde; det er en Oplysning, som er myntet paa det Almindelige, og jeg mener, at vi i denne Forsamling skulle se paa det Almindelige.

Dinesen: Jeg deler det ærede Medlems Betragtning af Højskolen, og jeg er enig med ham i, at det vilde være rigtigt at forhøje det Tilskud noget, i Særdeleshed for den Postis Vedkommende, som fordeles til fattige og begavede Elever. Det ærede Medlem for Sorø Amtis 3die Valgkreds (Lauber) førte forskjellige Anker over forskellige Autoriteters Maade at uddele disse Penge paa, og jeg tror, at i den Almindelighed, hvori han holdt sine Anker, gjorde han dem nogen Vret. Det er mig bekendt, thi jeg har ofte haft Leilighed til at hjælpe mange unge Mennesker med at søge saadan Understøttelse, at der vises høi Grad af Imødekommen fra Autoriteternes Side. Nu have vi vel hørt, at man i Sorø Amt har stillet den Fordring, at de, der søge disse Beløb, skulle opgive, hvilken Højskole de ville tage til; det tror jeg ikke er rigtigt, og det er allerede meddelt af den forrige Kultusminister til vedkommende Autoritet, at denne Fordring ikke skulde stilles. Det ærede Medlem ankede over, at det er fordret, at de Elever, som søge dette Tilskud, skulle være begavede. Jeg skal minde om, at det er en Fordring, som ogsaa er stillet herfra, idet Kontoen lyder: „Til begavede og fattige Elever ved Folkehøjskolerne“. Naar et æret Medlem saa endvidere anker over, at man fordrer af Eleverne, at de skulle blive hele Kuruset eller Vinterhalvaaret, hvad man nu vil kalde det, til Ende, tror jeg, at